

Voorbeeldexamen
Tijdsduur 100 minuten

Teksten en opgaven

Examennummer kandidaat:

Instructie

- In dit boekje staan 8 teksten en in totaal 40 vragen bij die teksten. Beantwoord de vragen bij de teksten.
- U krijgt 100 minuten de tijd om alle vragen te beantwoorden. Let op: Het is belangrijk dat u uw tijd goed verdeelt over de vragen. Voor sommige vragen is het nodig dat u de hele tekst leest, of een tekstgedeelte. Voor andere soorten vragen is dat niet nodig, u hoeft dan alleen maar bepaalde informatie op te zoeken. Lees dus steeds eerst de vragen, u weet dan of u de tekst goed moet gaan lezen of alleen maar informatie moet opzoeken. En u weet dan ook of u veel of weinig tijd nodig heeft om de vraag te beantwoorden.
- U mag een woordenboek gebruiken.
- Voor het beantwoorden van de vragen gebruikt u het antwoordblad:
 - Zoek op uw antwoordblad het nummer dat bij de vraag hoort.
 - Maak dan het hokje onder de letter A, B, C of D zwart.
 - Het antwoordblad moet met potlood worden ingevuld!
- Wanneer u op het antwoordblad een fout hokje zwart hebt gemaakt, dan kunt u dit verbeteren: Gum het foute antwoord uit en maak het goede hokje zwart.
- Wanneer er géén hokje zwart is gemaakt, dan is het antwoord altijd fout.
- Ook wanneer er meer dan één hokje zwart is gemaakt, dan is het antwoord altijd fout.
- Begin pas als de examenleider dat zegt.

Succes!

DE TOETS BEGINT
OP PAGINA 4

Wat is geluid?

Geluid ontstaat als een geluidsbron (een machine, de menselijke stem, een vallend voorwerp) de lucht in trilling brengt. Er ontstaan dan geluidsgolven: kleine luchtdrukvariaties, vergelijkbaar met rimpels op het water. Hoe geluid klinkt, hangt af van de geluidssterkte en de toonhoogte. De sterkte van een geluid (het geluidsniveau) wordt uitgedrukt in decibels, kortweg dB. Mensen met een normaal gehoor kunnen geluiden waarnemen tussen 0 dB (de gehoordrempel) en 140 dB (de pijngrens).

Het aantal luchttrillingen dat per seconde ons oor bereikt, bepaalt de toonhoogte van een geluid (ook wel frequentie genoemd). Hoe sneller de luchttrillingen elkaar opvolgen, hoe hoger de toon die we horen. Het aantal trillingen per seconde wordt uitgedrukt in hertz (Hz). Mensen met een goed gehoor kunnen geluiden waarnemen met frequenties tussen 16 en 16.000 Hz.

De normale dagelijkse geluiden bevatten doorgaans verschillende frequenties tegelijkertijd. Iedere frequentie kan weer z'n eigen sterkte hebben. Daar komt bij dat het menselijk gehoor niet voor alle frequenties even gevoelig is. Om daar rekening mee te kunnen houden is de dB(A) ingevoerd. Met de toevoeging van de letter "A" geeft men aan dat bij de meting een speciaal geluidsmeeetfilter is gebruikt dat de frequentiegevoeligheid van het menselijk oor nabootst. De dB(A)-waarde geeft dus aan hoe hard een geluid voor een mens klinkt.

- 1 Wat betekent het, als een geluid boven de pijngrens ligt?
- A Het geluid klinkt te hoog voor het menselijk oor.
 - B Het geluid klinkt te sterk voor het menselijk oor.
 - C Het geluid klinkt te zacht voor het menselijk oor.
- 2 In de volgende zin is een woord weggelaten:
'Hoe kleiner het aantal, hoe lager het geluid klinkt.'
- Welk woord moet op de plaats van de puntjes staan?
- A Decibels.
 - B Tonen.
 - C Trillingen.
- 3 Soms gebruikt men een speciaal geluidsmeeetfilter bij het meten van geluid. Waarom?
- A Om te kunnen zeggen hoe gevoelig het menselijk oor is.
 - B Om te kunnen zeggen hoe hard iets klinkt voor een mens.
 - C Om te kunnen zeggen hoeveel verschillende frequenties een geluid heeft.

Middagslaap

In de loop van de middag wordt in kantoorgebouwen, naar verluidt, heel wat geknikkebold. Er is een lang slepende controverse binnen gedragsonderzoek over de vraag of er 's middags nu wel of niet een terugslag is in alertheid. Soms werd die bij onderzoek gevonden, maar even zo vaak niet.

In die laatste gevallen waren de vragenlijsten en metingen die de proefpersonen moesten invullen en ondergaan waarschijnlijk te enerverend, waardoor het onderliggende bioritme gemaskeerd werd. Als mensen zich vervelen of eentonig werk verrichten, krijgen ze 's middags wel degelijk problemen wakker te blijven, met als moeilijkste periode die tussen 15.00 en 15.30 uur. De rol van een betrekkelijk hoge omgevingstemperatuur is daarbij, anders dan vaak gedacht, gering.

Engelse onderzoekers hebben dit tot op de bodem uitgezocht (*British Journal of Psychology*, 85-1994). Zij verdeelden hun proefpersonen voor middag- en avond-observaties over vier groepen, met combinaties van een warme of koude omgeving (29 of 18 graden Celsius) en een saaie of stimulerende. In de saaie omgeving konden de proefpersonen alleen 'vervelende' video's bekijken (genoemd wordt een cursus 'Inleiding tot wiskunde op universitair niveau') en 'saaie' tijdschriften inzien.

In de stimulerende situatie was het media-aanbod gevarieerder en populairder, en kon men bovendien spannende computerspelletjes doen. De mate van alertheid en slaperigheid van de proefpersonen werd regelmatig gemeten aan de hand van hun reactietijden en eigen oordeel; de hartslag en lichaamstemperatuur werden constant

in de gaten gehouden. Het effect van een stimulerende omgeving was buitengewoon sterk, vooral tijdens de genoemde 'middagdip' in alertheid.

Het is in dit geval dus niet zo dat verveling slaapverwekkend is, maar dat een stimulerende omgeving de neiging tot slapen onderdrukt. Daarnaast werd geconstateerd dat de alertheid pieken vertoont tussen 13.00 en 14.00 uur en aan het begin van de avond, met een snelle daling na 20.00 uur.

Hierbij moet één voorbehoud gemaakt worden: het onderzoek werd alleen bij vrouwen gedaan. Al bij tal van andere onderzoeken is gebleken dat mannelijke proefpersonen zich eerder vervelen; maar ook winden zij zich sterker dan vrouwen op over het veroordeeld zijn tot een saaie situatie. Hun verveling gaat over in geënerveerde frustratie, die de neiging tot slapen onderdrukt en onmeetbaar maakt. De gevonden terugslag in de middag steunt de veronderstelling dat bij de mens de neiging tot slapen een tweedelig patroon volgt, met pieken om de twaalf uur. Dat patroon spreekt ook uit de statistieken van door slaperigheid veroorzaakte verkeersongelukken op monotone buitenwegen - die vinden vooral plaats tussen 02.00 - 04.00 uur, maar ook 's middags rond 15.00 uur.

- 4 Sommige onderzoeken hebben geen slaperigheid in de middag kunnen vaststellen. Welke mogelijke verklaring geeft de tekst hiervoor?
- A De proefpersonen waren eraan gewend om eentonig werk te doen.
 - B De proefpersonen werden wakker gehouden door de manier van onderzoeken.
 - C De temperatuur van de omgeving van de proefpersonen was te laag.
- 5 Wat is de relatie tussen de 'omgevingstemperatuur' en de mate van alertheid van iemand?
- A De invloed van de omgevingstemperatuur hangt af van de verrichte activiteiten.
 - B De omgevingstemperatuur heeft minder invloed op de alertheid dan vaak wordt gedacht.
 - C Door een hoge omgevingstemperatuur gaat de alertheid achteruit.
- 6 Waarom is het zo moeilijk om de neiging tot slapen bij mannen te meten?
- A De ergernis over hun verveling en saaie situaties houdt mannen wakker.
 - B Mannen zijn heel goed in staat om hun alertheid op hetzelfde niveau te houden.
 - C Mannen zijn vaak in staat om in saaie situaties te doen alsof ze niet slaperig worden.
- 7 U leest in een tijdschrift een artikel waarin geadviseerd wordt om 's middags twee korte slaapjes te houden. Komt dit advies overeen met de resultaten van het Engelse onderzoek?
- A Ja.
 - B Nee.
 - C Dat kun je niet weten.

Deze tekst komt uit een studieboek van een economische opleiding. Er worden verschillende vormen van bedrijven (rechtspersonen) in verschillende landen beschreven.

Algemene vergelijking van rechtspersonen in verschillende landen

Evenals er in Nederland verschillende rechtspersonen zijn - zoals NV, BV, commanditaire vennootschap, (coöperatieve) vereniging en stichting - kent ook het buitenland verschillende rechtspersonen. Hoewel sommige buitenlandse rechtspersonen sterke overeenkomsten vertonen met de Nederlandse, zijn zij daaraan nooit helemaal gelijk. Daar moet men altijd rekening mee houden bij het oprichten van of het zaken doen met een buitenlandse rechtspersoon. Ook moet men bedenken dat in verschillende landen eenzelfde benaming kan worden gegeven aan een rechtspersoon. Zo kennen Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland de GmbH en Nederland, België en de Nederlandse Antillen de NV. Maar die **rechtsvormen met dezelfde namen** zijn allerminst aan elkaar gelijk. Van land tot land bestaan er verschillen.

Omdat een beschrijving van alle rechtspersonen een complete bibliotheek zou kunnen vullen, beperken wij ons tot een korte karakteristiek van enkele bekende buitenlandse rechtspersonen. Wij adviseren een ieder zelf vooraf deskundig advies in te winnen in het desbetreffende land of via internationaal werkende adviesorganisaties, vooral als men een buitenlandse rechtspersoon wil gaan gebruiken voor eigen activiteit in Nederland.

De Nederlandse Antillen

De eerste rechtspersoon die we onder de loep nemen is strikt genomen geen buitenlandse rechtspersoon: de Antilliaanse NV. Het is in Nederland, na BV, NV, vereniging en stichting wel de meest voorkomende rechtspersoon. De oprichtingskosten van zo'n NV zijn relatief laag, de oprichtingstermijn is naar Nederlandse maatstaven kort (circa 1 week) en het minimum geplaatst en gestort kapitaal bedraagt slechts US \$ 6.000. Op de Nederlandse Antillen bestaat geen belasting op winsten die door de NV zijn uitgekeerd aan haar aandeelhouder(s). Dat maakt de Antilliaanse NV aantrekkelijk. Een voordeel is ook dat de aanduiding "NV" niet buitenlands overkomt en dus minder vragen oproept in het zakenverkeer. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een *onshore* en *offshore* vennootschap.

Onshore vennootschap

In principe zijn de winsten van de onshore vennootschap belast tegen een tarief dat ligt tussen de 31,05 en 39,10%. Het belastingtarief wordt echter in het algemeen verlaagd tot een tarief van 2% over de winst wanneer de vennootschap belastingfaciliteiten geniet. De faciliteiten betreffen met name de bevordering van investeringen in nieuwe ondernemingen, zoals hotels en industrieën. Daarvan kunnen uitsluitend vennootschappen gebruik maken die opgericht zijn naar Antilliaans recht.

Offshore vennootschap

Een offshore vennootschap is een vennootschap opgericht naar Antilliaans recht met het doel inkomsten te verkrijgen uit investerings- en handelsactiviteiten buiten de Nederlandse Antillen. De aandelen zijn uitsluitend in handen van niet-ingezetenen. Het winstbelastingtarief bedraagt in principe 3%. Een verlaagd tarief van 2,4% is van toepassing over de eerste NA f 100.000,- winst (NA: Antilliaanse gulden).

Voorbeelden van offshore vennootschappen zijn: de houdstervenootschap, de onroerend-goed-vennootschap, de royalty-vennootschappen en de financieringsvennootschap.

België

In België kent men de Naamloze Vennootschap (NV) of Société Anonyme (SA) en de Besloten Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid (BVBA) of Société Privée à Responsabilité Limitée (SPRL). De Belgische NV vertoont gelijkenis met de Nederlandse NV. Bij de oprichting zijn echter, anders dan in Nederland, minimaal twee personen vereist. Een bestaande NV mag met één aandeelhouder bestaan. Indien er tijdens het bestaan van de NV slechts één aandeelhouder is, kan deze echter geheel aansprakelijk worden gesteld. Het is daarom raadzaam dit aansprakelijkheidsrisico te spreiden over meer aandeelhouders. De BVBA, waarvan de aandelen niet overdraagbaar zijn, vertoont veel kenmerken van de Nederlandse BV.

Duitsland

De meest verwante rechtspersonen in Duitsland zijn de Aktien Gesellschaft (AG), die lijkt op de NV, en de Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH), die het meest lijkt op de BV. Volledigheidshalve merken wij nogmaals op, dat rechtspersonen in andere landen met dezelfde naam niet in alle opzichten vergelijkbaar zijn met de Duitse rechtspersoon.

Frankrijk

In Frankrijk zijn de met de NV en BV vergelijkbare rechtsvormen de Société Anonyme (SA) en de Société à Responsabilité Limitée (SARL). Daarnaast kent men de Société Civile Immobilière (SCI).

Verenigd Koninkrijk

In Engeland en in de andere landen van het Verenigd Koninkrijk treffen wij als vergelijkbare rechtsvormen respectievelijk aan de Public Limited Company (PLC) en de Private Company (Ltd.). Het concept van de Private Company (Ltd.), die te vergelijken is met de BV, is overgenomen in de landen van het Gemenebest en in een aantal gebieden die vroeger onder invloed stonden van het Verenigd Koninkrijk. In dit verband wijzen we erop dat in de Verenigde Staten het toevoegsel Ltd. wordt gebruikt voor Limited Partnerships, die in Nederland als besloten commanditaire vennootschappen worden beschouwd en die in ons land geen rechtspersoonlijkheid bezitten.

- 8 Komt de Antilliaanse NV vaak in Nederland voor?
- A Ja.
 - B Nee.
 - C Dat kun je uit deze tekst niet opmaken.
- 9 Is de oprichtingstijd van een Antilliaanse NV in de regel langer of korter dan de oprichtingstijd van een Nederlandse NV?
- A Korter.
 - B Langer.
 - C Even lang.
- 10 Met welke rechtspersoon kan de Franse SARL het beste worden vergeleken?
- A Met een Duitse AG.
 - B Met een Duitse GmbH.
 - C Dat kun je uit deze tekst niet opmaken.
- 11 Waarin verschillen een Nederlandse NV en een Belgische NV?
- A In de aansprakelijkheid van de aandeelhouders.
 - B In het aantal vereiste aandeelhouders bij de oprichting.
 - C In het overdraagbaar zijn van de aandelen.
- 12 Een Belgische NV heeft twee aandeelhouders. Een van de aandeelhouders gaat dood. Is de overblijvende aandeelhouder verplicht een nieuwe aandeelhouder te zoeken?
- A Ja.
 - B Nee.
 - C Niet altijd.

Zó haalt u de pers

Acht tips voor een beter persbericht

DOOR MAAIKE ZWEERS

Hoeveel persberichten stuurt u? En hoeveel halen er ook daadwerkelijk de kolommen van de door u gekozen kranten en tijdschriften?

Acht tips om vaker de krant te halen.

Tip 1

Veel persberichten verdrinken in hun eigen woorden en redacteurs moeten ze tien keer lezen voor ze de boodschap in de smiezen hebben. Zorg dat het nieuws dat u te vertellen hebt, direct aan het begin van het persbericht staat. Gebruik daarvoor de vijf W's: wie, wat, waar, waarom en wanneer.

Een eventuele toelichting op het nieuws of uw organisatie kan daaronder volgen.

Een bedrijf dat een product ter bestrijding van graffiti aanbiedt, begint het persbericht over dat product als volgt: "De producten en systemen die aangeboden worden ter bescherming van gevelvlakken tegen ongewenste graffiti hebben ten doel ervoor te zorgen dat de toegepaste graffitimaterialen niet kunnen dringen in de poriën van poreuze gevelvlakken en niet direct in contact komen met kwetsbare ondergronden. De verf- of viltstiftbekladding die op deze beschermingssystemen wordt aangebracht bla bla bla." Het echte nieuws begint pas na een half A4-tje.

Als uw persbericht op dit gebied duidelijk is, vergroot u de kans op publicatie aanzienlijk. Met de deur in huis vallen dus! In bovenstaand geval bijvoorbeeld: "PAA 66 is een coating die gebouwen beschermt tegen graffiti".

Tip 2

Een persbericht moet nieuws bevatten. En niets dan dat. Beperk u dus tot dat nieuws en laat oordelen en superlatieven weg. Veel bedrijven sturen persberichten die beginnen met "Bedrijf Y brengt als eerste ter wereld een sensationeel product op de markt". Of uw nieuws sensationeel is, is aan de redacteur van de krant of het tijdschrift. En of u werkelijk de eerste in de wereld bent, is natuurlijk niet te controleren.

Het bovengenoemde persbericht over het graffitibestrijdingsproduct gaat na een uitgebreide inleiding als volgt verder: "Zijn deze eigenschappen op zich al opmerkelijk genoeg, werkelijk revolutionair is de wijze waarop bekladding wordt weggenomen van oppervlakken die met dit product zijn beschermd."

Niet doen! Het bericht komt het beste over, als het zakelijk is geformuleerd en

gebaseerd is op feiten. Verkooppraat heeft in een persbericht eerder een negatief effect. Die zorgt er meestal voor dat uw persbericht niet in het blad, maar in de prullenmand terecht komt.

Tip 3

Als uw persbericht op de redactie van een krant of tijdschrift binnenkomt, moet onmiddellijk duidelijk zijn dat het om een persbericht gaat. Zet dus bovenaan de pagina duidelijk het woord PERSBERICHT.

Het normale briefpapier is vaak minder geschikt voor een persbericht, omdat daar behalve naam en adresgegevens ook nog vaak leveringsvoorwaarden, rekeningnummers en vestigingen staan. In dat geval kunt u beter het vervolgpapier gebruiken.

Gebruik niet tussen iedere alinea een regel wit, doe dat alleen als er een heel ander onderwerp begint. Bij een langer persbericht is het verstandig tussenkopjes te gebruiken. Zorg voor een goede kop, die in een keer duidelijk maakt wat het nieuws is waar het persbericht over gaat.

Tip 4

"Op deze pagina's treft u een uitstekend artikel aan over persberichten". Een compleet overbodige mededeling. Even overbodig als de begeleidende brieven bij veel persberichten. In die brief staat vaak dat een persbericht wordt bijgevoegd. Als u uw persbericht goed en duidelijk indeelt, ziet de redacteur dat vanzelf wel. Vaak wordt er nog bij vermeld dat "het een nieuwe ontwikkeling betreft die zeker niet mag ontbreken in de eerstvolgende editie van krant of tijdschrift". Maar dat is niet aan u, maar aan de redacteur. Of dat het persbericht "ongewijzigd en integraal moet worden opgenomen". Nee dus. Het is de verantwoording van de redacteur of en hoe het persbericht in de krant komt. Hij of zij zal er een krantenbericht van maken, en daarbij uw persbericht als basis gebruiken. Als u precies in de hand wilt hebben hoe u in de krant of het tijdschrift komt, is een advertentie het aangewezen middel.

Tip 5

Als u toch een mededeling aan de redactie heeft die echt van belang is, bijvoorbeeld over fotomateriaal of een tijdstip van een gebeurtenis, is het zinvoller een "noot voor de redactie" onder het persbericht te zetten. In die noot kunt u ook vermelden wie binnen het bedrijf eventuele vragen kan beantwoorden. Dat voorkomt eindeloos doorverbinden als een redacteur nog een vraag mocht hebben. Zorg er wel voor dat die persoon de inhoud van het persbericht kent. Bij een persbericht

voor dagbladen is het zinvol om ook te vermelden waar die persoon buiten kantooruren te bereiken is.

Tip 6

U kunt de kans dat uw persbericht ook daadwerkelijk wordt geplaatst, aanzienlijk vergroten door er een foto of afbeelding bij te voegen. Zeker als het gaat om een nieuw product. Kies voor een kleurenfoto of dia en zorg dat die van goede kwaliteit is. Schakel dus als het enigszins mogelijk is een professionele fotograaf in en laat de foto niet maken door de boekhouder die altijd van die leuke vakantiefoto's maakt.

Het lijkt een overbodige opmerking, maar de praktijk wijst nog steeds anders uit: zorg dat de foto onbeschadigd aankomt. Gebruik dus een stevige envelop. En niet de foto niet vast aan het persbericht (of nog erger: er zijn bedrijven die hun persbericht van twee gaatjes voorzien en in een mapje stoppen. En hetzelfde met de foto's doen ...).

Pas bovendien op met stempels op de achterkant van een foto. De inkt kan doordrukken en de foto zo onbruikbaar maken.

Tip 7

Van een embargo waar een journalist zich aan te houden heeft, is alleen sprake als hij of zij een verklaring heeft ondertekend bij het in ontvangst nemen van de stukken. Het is dus meestal zinloos uw persbericht te voorzien van het woord "embargo". Maar er zijn natuurlijk uitzonderingen. De publicatie van gegevens uit een jaarverslag kan echt aan een datum zijn gebonden.

Hetzelfde geldt voor een toespraak die iemand nog moet uitspreken. U helpt de redacteurs dan door de gegevens eerder te versturen. In dergelijke gevallen kunt u er de mededeling bij zetten "Niet publiceren voor ...". Als het een redelijk verzoek is, zullen vakbekwame journalisten zich daar zeker aan houden.

Tip 8

Bekijk goed waar u uw persberichten heen stuurt. Zorg dat er niet meer dan nodig naar de redactie van één krant of tijdschrift gaan. Redacties van veel vakbladen bestaan uit één of enkele redacteurs. Het wekt alleen maar irritatie op als er op zo'n kleine redactie één persbericht voor de financiële redactie, één voor de technische redactie en één voor de hoofdredacteur binnenkomt. Een naam is altijd goed. Bel desnoods van tevoren en vraag aan wie het bericht gericht moet worden. Richt het persbericht anders aan de hoofdredacteur.

Bron: BIZZ MISSETS ZAKENBLAD/MEI 1996

- 13 Wat is het belangrijkste advies dat bij 'tip 1' wordt gegeven?
- A Geef in een persbericht altijd een toelichting op het nieuws.
 - B Maak een persbericht nooit langer dan een A4-tje.
 - C Maak in een persbericht altijd gebruik van één van de vijf W's.
 - D Vermeld in een persbericht het nieuws altijd direct aan het begin.
- 14 Wat is het belangrijkste advies dat in 'tip 2' wordt gegeven?
- A Begin het persbericht met een uitgebreide inleiding.
 - B Formuleer het persbericht zakelijk.
 - C Prijs uw product overtuigend aan.
 - D Stuur alleen een persbericht als u sensationeel nieuws hebt.
- 15 Wat is de essentie van het advies bij 'tip 3'?
- A Gebruik voor het bericht nooit 'normaal' briefpapier, maar het volgpapier.
 - B Zet boven iedere alinea van het bericht een tussenkopje en gebruik veel wittes.
 - C Zorg voor een goede indeling van het bericht en zet het woord 'persbericht' bovenaan.
- 16 Wat kan men doen om te zorgen dat een persbericht op de gewenste wijze geplaatst wordt?
- A De redactie in een noot vragen of het persbericht ongewijzigd opgenomen kan worden.
 - B Een begeleidende brief schrijven waarin het belang van het persbericht wordt benadrukt.
 - C Het persbericht goed en duidelijk indelen, zodat de redacteur er een krantenbericht van kan maken.
 - D Weinig, de redacteur bepaalt op welke manier het bericht gepubliceerd wordt.

Let op! Op pagina 13 staan nog enkele vragen die bij deze tekst horen.

- 17 Welk advies geeft de schrijver in 'tip 6' met betrekking tot het meesturen van foto's?
- A Stuur een foto mee, berichten zonder foto worden niet geplaatst.
 - B Stuur geen zelfgemaakte foto's mee, een krant werkt met eigen fotografen.
 - C Zorg ervoor dat meegestuurde foto's onbeschadigd aankomen.
- 18 Het jaarverslag van de firma Groothuijsen zal op 25 januari worden gepresenteerd. Hoe moet de firma Groothuijsen, volgens 'tip 7', de pers inlichten?
- A Door journalisten een embargoverklaring te laten ondertekenen, voor het versturen van een persbericht.
 - B Door op 25 januari een persbericht te versturen.
 - C Door voor 25 januari een persbericht op te sturen onder vermelding van 'Niet publiceren voor 25 januari'.
- 19 Wat is volgens 'tip 8' de beste manier om ervoor te zorgen dat een persbericht geplaatst wordt?
- A De naam van de betrokken redacteur proberen te achterhalen.
 - B Het persbericht naar alle redacties van een krant sturen.
 - C Het persbericht naar de hoofdredacteur van een krant sturen.

Zwak, ziek, slapeloos of verslaafd? Waar is de pleistertrommel...?

Tante Sidonia uit het stripverhaal *Suske en Wiske* zweert traditiegetrouw bij een voetbad van mosterd als ze kwade geesten uit haar lijf wil verjagen, maar gewone mensen doen daar tegenwoordig simpelweg een greep voor in de pleistertrommel.

Meer dan tien jaar geleden kwam de reisziektepleister als eerste op de Nederlandse markt. En inmiddels is het assortiment flink uitgebreid. Er is een pleister voor hartklachten, een pleister die de hormoonhuishouding regelt bij vrouwen in de overgang, een pleister tegen overgewicht, er bestaan meerdere typen nicotinepleisters, en er is de magneetpleister tegen reuma.

De nieuwste is de pleister ter bevordering van een goede nachtrust. Uiteraard zal ook die vinding, met twee miljoen Nederlanders die aan slapeloosheid lijden, haar weg naar het medicijnkastje of het slaapkamermeubel wel weer vinden.

De werking van de slaappleister of *Isocones* is gebaseerd op de oosterse geneeswijzen acupunctuur en acupressuur. De pleister heeft een kunststof kegeltje in het midden, dat drukt op hartpunt 7, ofwel aan de binnenkant van de pols. Daar bevindt zich het belangrijkste punt om het slaapgedrag te prikkelen.

F. Sitsen van apotheek De Vijzel in Amsterdam is cynisch over het effect van de acupunctuurpleister. Hij kent het artikel meer suggestieve kracht toe dan een werkelijk heilzame werking. Dus: "Als je erin gelooft, kan het geen kwaad. Dat zeg ik ook tegen de klanten die vragen of de magneetpleister helpt. Dan zeg ik ja. Vragen ze of hij werkt, dan zeg ik nee."

Volgens Sitsen moet er in de huidige pleisterbusiness een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen 'onduidelijke' pleisters en pleisters die daadwerkelijk medicinale stoffen bevatten en die geregistreerd staan bij de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie. In deze laatstgenoemde categorie valt een beperkt aantal pleisters. De nitroglycerine-

pleister heeft een bloedvatverwijdend effect en is bedoeld voor mensen met hartklachten. De nicotinepleister Nicotinell bestaat in drie verschillende formaten. Hoe groter het formaat, hoe hoger de dosering nicotine. Per 24 uur geeft die 17.5, 35 of 52.5 mg nicotine af. De Estraderm-pleister brengt de onregelde hormoonhuishouding bij vrouwen in de overgang weer in evenwicht. En de Scopoderm is effectief bij bewegingsziekten als wagen-, lucht- en zeeziekte.

Sitsen: "Bij deze klachten zijn de pleisters juist een uitkomst, want via de huid komt er constant een kleine dosering in het bloed. Er treden geen pieken op door een plotseling hoge dosering, zoals bij het innemen van een pil. De werking van een pleister is dus langer en gelijkmatiger, met als gevolg dat de kans op bijverschijnselen minder is."

De andere, niet-geregistreerde pleisters hebben volgens Sitsen voornamelijk een placebowerking. Hetgeen gedeeltelijk tevens voor de medisch werkende pleisters geldt. Want al kan zo'n ding in principe overal op het lichaam worden geplakt waar geen eelt zit, geen koper zal gemakkelijk in de werking van een hartpleister geloven als die op zijn bil zit.

Sitsen: "Als een fabrikant wil dat ze verkocht worden, dan moet hij goed nadenken over de voor de gebruiker logische plakplek. De meeste mensen begrijpen namelijk al niet dat een zetpil werkt tegen hoofdpijn. De hormoonpleister wordt dus op de bil geplakt, de hartpleister op de borst. De fabrikant van de slaappleister had de slapeloze waarschijnlijk het liefst geadviseerd om de Isocones op de ogen te plakken."

Beantwoord vraag 20 tot en met 24 met behulp van de tekst “Zwak, ziek, slapeloos of ver-slaafd? Waar is de pleistertrommel...?” (pagina 14).

- 20 Wat wil de schrijver in de tweede en derde alinea (regel 7 t/m 21) duidelijk maken?
- A Dat het gebruik van ‘geneeskrachtige pleisters’ een populair middel tegen allerlei kwalen is geworden.
 - B Dat het lang heeft geduurd voordat de ‘geneeskrachtige pleisters’ ook in Nederland waren doorgedrongen.
 - C Dat het verstandig is om een aantal ‘geneeskrachtige pleisters’ in de medicijnkast te hebben.
- 21 Hoe zou de slaappleister het slaapgedrag stimuleren, volgens de fabrikant?
- A Door druk uit te oefenen op een bepaald gevoelig punt van de pols.
 - B Door een bepaald punt van de pols van het licht af te dekken.
 - C Door voortdurend een kleine dosering natuurlijk slaapmiddel toe te dienen.
- 22 Wat is Sitsens mening over het gebruik van de slaappleister?
- A Hij denkt dat de pleister een heilzame werking heeft op basis van acupunctuur.
 - B Hij vermoedt dat de pleister alleen mensen kan helpen die erin geloven.
 - C Hij vindt dat het gebruiken van de slaappleister geen enkele zin heeft.
- 23 Wat is het voordeel van geneeskrachtige pleisters ten opzichte van een pil?
- A De dosering van een pleister gebeurt gelijkmatiger zodat de kans op bijverschijnselen kleiner is.
 - B Het menselijk lichaam neemt geneesmiddelen en andere medicinale stoffen beter op via de huid.
 - C Mensen zijn sneller overtuigd van de werking van een pleister dan van de werking van een pil.
- 24 Op welke veronderstelling is de laatste zin van de tekst gebaseerd?
- A Mensen plakken liever geen pleisters op plaatsen van de huid die iedereen kan zien.
 - B Mensen plakken liever pleisters op hun huid dan dat ze pillen tegen een bepaalde ziekte innemen.
 - C Mensen willen de pleister op een plaats op de huid plakken die iets met de klacht te maken heeft.

De Gemeentelijke Krediet Bank is een speciaal soort bank. Als mensen hoge schulden hebben en zelf niet weten hoe zij ervan af moeten komen, kunnen zij contact opnemen met de GKB. Met de GKB kunnen verschillende vormen van schuldregelingen getroffen worden. Bovendien houdt de GKB toezicht op de aflossing en grijpt in als het mis dreigt te gaan.

OPLOSSEN DOOR AFLOSSEN

Iedereen kan ongewild in geldnood raken. Met alle vervelende gevolgen van dien. Achterstallige rekeningen, deurwaarders op de stoep of een dreigende afsluiting van gas, water en licht. De vraag hoe uit de schulden te komen, beheerst het hele leven. Voordat zo'n situatie onhoudbaar wordt, kunt u hulp zoeken. Hulp in de vorm van een schuldregeling. Wilt u eens praten over de mogelijkheden om uit de financiële zorgen te komen? Dan bent u bij de Gemeentelijke Krediet Bank (GKB) Heerenveen aan het goede adres.

Schuldsanering

Welke vormen van schuldregeling biedt de GKB? Eén mogelijkheid is schuldsanering. De GKB verstrekt u dan een lening waarin al uw verschillende schulden zijn opgenomen. Uit dit saneringskrediet betaalt de GKB de schuldeisers. Hierdoor wordt uw situatie weer overzichtelijk. Bovendien betaalt u een lage rente aan de GKB.

Aan de regeling zijn wel enkele voorwaarden verbonden. Stipt afbetalen binnen drie jaar bijvoorbeeld. En, geen nieuwe schulden maken. Uiteraard gelden alle regels die ook voor een gewone lening opgaan. Daarnaast is ook de Gedragscode Schuldregeling van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK) van toepassing. Hierin staan landelijk geldende regels over de manier waarop schuldsituaties moeten worden opgelost.

Bemiddelen kan ook

Bemiddelen is een andere oplossing. Bij schuldbemiddeling neemt de GKB uw schulden niet over, maar treedt zij op als bemiddelaar tussen u en de schuldeisers. Zo kan de volgende afspraak tot stand komen: u betaalt de schuldeisers niet rechtstreeks, maar maakt geld over aan de GKB. Wij verdelen dat bedrag over de schuldeisers. De GKB vraagt alleen een kleine vergoeding voor administratiekosten.

Eén oplossing voor alle schulden

De GKB is alleen bereid tot een regeling waarbij alle schulden worden aangepakt. Ook die bij postorderbedrijven, de boekenclub of de zaak waar u uw televisie heeft gekocht. De GKB zoekt dus niet alleen een oplossing voor bijvoorbeeld uw belastingsschuld. Want daarmee bent u nog niet uit de problemen. Of alle lopende verplichtingen zijn opgegeven, wordt altijd getoetst. En wel bij het Bureau Krediet Registratie (BKR) in Tiel, waar leningen van iedereen staan geregistreerd. Als de GKB een regeling met u treft, wordt dat ook doorgegeven aan het BKR. Met als gevolg dat het tijdelijk moeilijk wordt om ergens anders nog een lening af te sluiten.

Uitnodiging voor gesprek

Als u een aanvraag voor schuldregeling indient en deze haalbaar lijkt, krijgt u een uitnodiging voor een gesprek. Hier kunnen enkele weken overheen gaan. Tijdens het gesprek komt de oorzaak van de schuldsituatie ter sprake, evenals uw perspectieven. Verder wordt bekeken welk bedrag u maandelijks overhoudt voor aflossing. Om tot een reëel en verantwoord bedrag te komen, is een vergelijking nodig tussen uw inkomsten en uitgaven. Conclusie kan zijn dat uw uitgaven omlaag moeten.

Na het gesprek benadert de GKB alle schuldeisers met de vraag hun invorderingen te staken, voor zolang het onderzoek duurt. In alle rust kunnen we dan naar een oplossing zoeken. Als daarover instemming is bereikt, beginnen de onderhandelingen met schuldeisers. De regeling gaat in als alle schuldeisers akkoord gaan.

Extreme schuldenlast

Als de schuldenlast extreem hoog is, kan het Woonlasten- en Schuldsaneringsfonds (WSF) van de GKB misschien een oplossing bieden. Hier staat wel wat tegenover. U moet bijvoorbeeld bereid zijn uw financiële huishouding te laten begeleiden door bijvoorbeeld het Budget Advies Centrum (BAC) van de GKB of door het algemeen maatschappelijk werk. Het WSF is er alleen voor inwoners van Heerenveen. Een aantal andere gemeenten kent soortgelijke fondsen.

Meer of minder aflossen

In de loop van de tijd kan uw financiële situatie veranderen. Uw inkomen stijgt bijvoorbeeld. Dat heeft als voordeel dat u maandelijks meer kunt aflossen, zodat u eerder van uw schulden af bent. Het kan ook tegenzitten. Uw inkomen neemt af of uw uitgaven stijgen buiten uw schuld. Als u de GKB direct inlicht, kunnen wij de schuldregeling misschien wijzigen. Wat er ook gebeurt, de GKB is altijd bereid om mee te denken.

De aanvraag

Wilt u in aanmerking komen voor een schuldregeling? Vult u dan eerst de aanvraag voor schuldregeling duidelijk en volledig in. Dit formulier bevindt zich in deze folder. Let erop dat u alle (grote en kleine) inkomsten en uitgaven vermeldt. Alleen zo kan bepaald worden welk bedrag u maandelijks overhoudt voor aflossing. Als u de aanvraag mondeling wilt toelichten, kunt u dat aangeven. Na ondertekening stuurt u het formulier naar de GKB. Vergeet niet de volgende stukken mee te sturen: een kopie van uw legitimatiebewijs, het laatste bewijs van inkomsten en bewijzen van schulden.

Privacy

De GKB neemt uw gegevens veilig op in een cliëntenregistratie. Hierop is de Wet Persoonsregistratie (WPR) van toepassing. Deze wet regelt de bescherming van uw privacy. Dat betekent dat onbevoegden geen inzicht krijgen in uw gegevens.

Bureau Krediet Registratie

De GKB is aangesloten bij de Stichting Bureau Krediet Registratie (BKR) in Tiel. Alle banken en financieringsinstellingen melden daar wie bij hen een lening afsluit. Bij elke kredietaanvraag informeren wij bij het BKR of u nog meer leningen heeft afgesloten. Op deze manier kan de GKB rekening houden met lopende leningen. Verstrekken wij u vervolgens een lening, dan geven wij de gegevens door aan het BKR.

Vragen staat vrij

Voor meer informatie kunt u ons bellen, maar u kunt natuurlijk ook langskomen op ons kantoor.

Heerenveen
De Woudhorne 24
Tel.: (0519) 29 76 11
Maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot 16.00 uur
Donderdag tevens van 16.00 tot 19.00 uur

- 25** Wat is schuldsanering, volgens de tekst?
- A** De GKB betaalt de schulden, de aanvrager betaalt de GKB het betaalde bedrag met rente terug.
 - B** De GKB betaalt de schulden, de aanvrager betaalt zelf de rente en de administratiekosten.
 - C** De GKB verstrekt een lening waarmee de aanvrager zelf de schuldeisers binnen drie jaar terug moet betalen.
- 26** Meneer Bekooy is met de GKB bezig een schuldregeling te treffen. Wat gebeurt er met zijn schulden na het eerste gesprek?
- A** De schuldeisers wordt gevraagd tijdelijk geen betalingen van zijn schulden te eisen.
 - B** Hij moet gewoon doorgaan met het afbetalen van zijn schulden.
 - C** Zijn schulden worden tijdelijk overgenomen door de GKB.
- 27** Met welk doel is de GKB aangesloten bij het Bureau Krediet Registratie?
- A** Om controle van de leningen van de aanvrager mogelijk te maken.
 - B** Om daar een extra lening voor de aanvrager te kunnen afsluiten.
 - C** Om de gegevens van cliënten te beschermen tegen inzage door onbevoegden.
- 28** Wat gebeurt er als iemand een extreem grote schuld heeft opgebouwd?
- A** Dan wordt een schuldregeling met een andere instantie dan de GKB getroffen.
 - B** Dan wordt een speciaal fonds van de GKB ingeschakeld voor een oplossing.
 - C** Dan wordt via maatschappelijk werk of BAC een schuldregeling aangevraagd.

Let op! Op pagina 21 staan nog enkele vragen die bij deze tekst horen.

- 29** Meneer Ykema heeft een schuld van € 7.000,- bij verschillende instanties en bedrijven. Bij een elektronicazaak heeft hij een schuld van € 2.200,- openstaan. Voor deze laatste schuld wil hij een schuldregeling treffen bij de GKB. Kan dat?
- A** Ja, je kunt voor elke lopende schuldverplichting een regeling treffen bij de GKB.
 - B** Nee, de GKB treft alleen regelingen voor het saneren van álle schulden.
 - C** Nee, dit schuldbedrag is te laag voor een schuldregeling bij de GKB.
- 30** Wanneer wordt een aanvrager van een schuldregeling uitgenodigd voor een gesprek?
- A** Als de GKB inschat dat een schuldregeling haalbaar is.
 - B** Als er sprake is van een extreme schuldenlast.
 - C** Iedereen die het aanvraagformulier indient, wordt uitgenodigd.
- 31** Wat gebeurt er met de aflossing als de inkomsten van de aanvrager teruglopen?
- A** De aflossing blijft hetzelfde, want dit bedrag kan niet tussentijds veranderd worden.
 - B** De aflossing wordt direct stopgezet tot het inkomen weer op het oude niveau is.
 - C** Het GKB probeert in dat geval een oplossing te vinden voor de aflossing.

LEVENSV ERWACHTING

De recente ontdekking van de psychologen Diane Halpern en Stanley Coren dat linkshandigen negen jaar korter leven dan rechtshandigen, heeft in de pers veel stof doen opwaaien. Ofschoon deze onderzoekers hun bevinding met de nodige relativeringen omkleeden, hebben heel wat commentatoren er de conclusie uit willen trekken dat linkshandigheid 'levensbedreigend' is. En dat is onjuist.

Het loont de moeite iets langer stil te staan bij het onderzoek van Halpern en Coren. De onderzoekers vroegen aan nabestaanden van overleden personen of de overledenen links- of rechtshandig waren. De aldus verkregen antwoorden werden vervolgens gekoppeld aan de overlijdensleeftijd en de doodsoorzaak. Daarbij kwam vast te staan dat de gemiddelde leeftijd van linkshandigen 66 jaar was tegen 75 jaar voor de rechtshandige groep. Ook bleken linkshandigen vijf maal zo vaak betrokken te zijn bij een fataal ongeluk (bijvoorbeeld een verkeersongeval) dan rechtshandigen.

Onder vakgenoten is het werk van Halpern en Coren met de nodige scepsis ontvangen. Een verwijt is dat deze onderzoekers te weinig rekening hebben gehouden met het feit dat mensen vroeger gedwongen werden rechts te schrijven en dat sinds de jaren zestig kinderen min of meer vrijgelaten worden in hun handvoorkeur. Hierdoor komt bij jongere mensen dus veel meer linkshandigheid voor dan bij oudere mensen; en dus ook bij jongere mensen die overlijden.

Een andere tekortkoming die werd signaleerd betrof de weg waarlangs de gegevens zijn verkregen: weten mensen wel altijd welke handvoorkeur hun overleden familielid heeft? Terzijde zij vermeld dat slechts een minderheid van de benaderde mensen bereid was om mee te werken aan het onderzoek.

De verklaring die Halpern en Coren naar voren schuiven voor het door hen gevonden verschil in levensverwachting tussen links- en rechtshandigen steunt op twee gedachten. Aan de ene kant veronderstellen ze dat linkshandigen een slechtere gezondheid hebben. Linkshandigen zouden vaker ten prooi vallen aan allerlei ziekten en dan met name immunologische afwijkingen. Onderzoek heeft dat echter nooit onomstreden aangetoond. Aan de andere kant suggereren de gegevens van Halpern en Coren dat linkshandigen sneller het slachtoffer worden van ongevallen. Geheel onwaarschijnlijk is dat niet: heel wat huishoudelijke apparaten (scharen, blikopeners) zijn ontworpen om aan rechtshandig gebruik tegemoet te komen. Ook veiligheidshendels zitten vaak rechts, net als handremmen en schakelingen in auto's. Kortom, linkshandigen zijn gedwongen om in een rechtshandige wereld te leven. En dat zal niet altijd even makkelijk zijn.

- 32** Hoe onderzochten Halpern en Coren het verband tussen linkshandigheid en levensverwachting?
- A** Door familieleden en bekenden van overleden personen te bevragen.
 - B** Door het aantal fatale ongelukken met linkshandigen te onderzoeken.
 - C** Door linkshandigen te ondervragen over hun levensstijl.
- 33** Vakgenoten hebben kritiek op het werk van Halpern en Coren. Welk kritiekpunt wordt het eerst genoemd in deze tekst?
- A** Halpern en Coren hebben de doodsoorzaak van de proefpersonen niet nauwkeurig vastgesteld.
 - B** Halpern en Coren hebben er geen rekening mee gehouden dat er nu meer vrijheid in handkeuze is.
 - C** In de groep die Halpern en Coren hebben onderzocht zaten relatief te veel jonge mensen.
- 34** Welk tweede bezwaar tegen het onderzoek van Halpern en Coren wordt in deze tekst beschreven?
- A** De grootte van de proefgroep.
 - B** De manier van informatie verzamelen.
 - C** Het tijdstip waarop het onderzoek plaatsvond.
- 35** Hoeveel van de benaderde mensen hebben meegewerkt aan het onderzoek van Halpern en Coren?
- A** Minder dan de helft.
 - B** Ongeveer de helft.
 - C** Meer dan de helft.
- 36** Halpern en Coren geven twee verklaringen voor het gevonden verschil in levensverwachting tussen rechts- en linkshandigen:
- I linkshandigen zouden een slechtere gezondheid hebben
 - II linkshandigen zouden sneller het slachtoffer worden van ongevallen
- In welke verklaring heeft de schrijver van de tekst het meeste vertrouwen?
- A** In verklaring I.
 - B** In verklaring II.
 - C** In allebei evenveel.

Genetische manipulatie bij de zalm

Dat genetische manipulatie (het op een kunstmatige manier overbrengen van erfelijk materiaal) onvoorziene complicaties met zich kan meebrengen, vrezen natuurbeschermers al jaren. Zij kunnen zich nu gesterkt voelen in hun overtuiging door genetische experimenten met zalm in Schotland. De zalmen, die gefokt worden in viskwekerijen, zijn door Canadese onderzoekers ingespoten met het gen van een poolvis die een soort 'antivries' in zijn bloed heeft. De bedoeling was dat ook de zalmen als gevolg van inspuiting met het gen beter tegen koud water zouden kunnen. Dat zou de kwekerijen aardig wat geld kunnen opleveren in besparing op verwarmingskosten.

De eerste experimenten gaven echter een heel andere uitkomst te zien: in plaats van te zorgen voor bloed met antivries, bleek het betreffende gen bij een aantal van de behandelde vissen de productie van groeihormonen te bevorderen. Daardoor groeiden ze tien keer zo snel als normaal. Dat beviel de Schotse zalmkwekers echter ook wel, met als gevolg dat inmiddels 10.000 zalmeitjes met het betreffende gen zijn ingespoten. Natuurbeschermers vrezen dat, mochten genetisch gemanipuleerde zalmen ontsnappen en in het wild terechtkomen, de toch al geteisterde populaties van wilde Noord-Atlantische zalm nog verder zal worden aangetast.

Beantwoord vraag 37 tot en met 40 met behulp van de tekst "Genetische manipulatie bij de zalm" (pagina 24).

- 37** Natuurbeschermers hebben een kritische houding ten opzichte van genetische manipulatie. Waaruit blijkt dat die houding terecht is?
- A** De gevolgen van genetische manipulatie blijken niet altijd te voorspellen.
 - B** Genetische manipulatie blijkt geen wezenlijke besparingen op te leveren.
 - C** Genetische manipulatie blijkt schadelijk te zijn voor dieren.
- 38** Waar komt het gen, dat de zalmen kregen toegediend, vandaan?
- A** Van een ander soort vis.
 - B** Van een experiment met genetische manipulatie.
 - C** Dat staat niet in de tekst.
- 39** Wat was de reactie van de Schotse viskwekers op het resultaat van het experiment?
- A** Ze waren best tevreden.
 - B** Ze waren bezorgd.
 - C** Ze waren teleurgesteld.
- 40** Wat is het bezwaar van natuurbeschermers tegen dit experiment?
- A** De wilde Noord-Atlantische zalmen kunnen bedreigd worden door de zalmen uit het experiment.
 - B** De zalmen uit het experiment bevatten geen bloed met antivries.
 - C** De zalmen uit het experiment slagen er niet in om in het wild te leven.

© Staatsexamencommissie Nederlands als tweede taal 2003. Auteursrecht voorbehouden.
Niets uit dit werk mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de
Staatsexamencommissie Nederlands als tweede taal worden openbaar gemaakt en/of
verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie/reprografie, scanning, computersoftware of
andere elektronische verveelvoudiging of openbaarmaking, microfilm, geluidskopie, film- of
videokopie of op welke wijze dan ook.